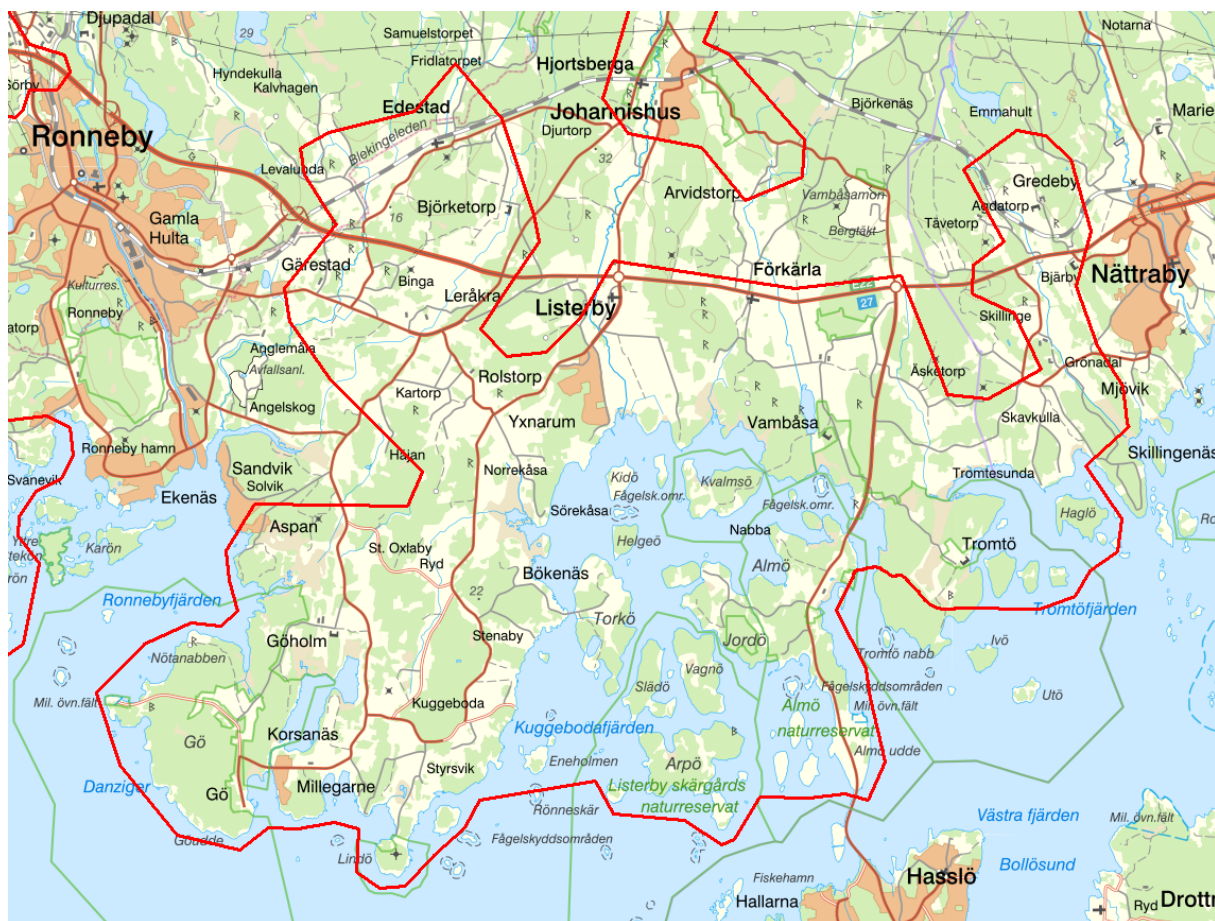

Kustlandskapet mellan Ronneby och Nättraby

Id.nr.	KE0009
Län	Blekinge
Naturtyp	Gräsmarker
Värdebeskrivning upprättad	2021-11-30
Värdebeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdebeskrivningen sträcker sig från Gärestad i väster till Nättraby i öster och omfattar kustlandskapet och skärgården däremellan. De större godsen har satt sin prägel på trakten och landskapet är till stora delar herrgårdspräglat. Hagmarker med vidkroniga ekar utgör ett karaktäristiskt inslag.

Områdets stora variation av naturtyper ger förutsättningar för många olika livsmiljöer för djur och växter. Lövskogskusten omfattar en lång sträcka av Blekingekusten och har sin kärna i området mellan Ronneby och Karlskrona och det finns det många betade ekhagar som når ända ut till havet. Lövskogskusten är ett artrikt område. Det gynnsamma klimatet med milda vintrar och varma somrar och höstar gör att många sydliga och värmekrävande arter av bland annat insekter, lavar och svampar trivs. Den rika förekomsten av gamla ädellövträd bidrar också till mångfalden.

I trakten finns också delar med mer öppet odlingslandskap som innehåller våtmarker, vidsträckta naturbetesmarker, buskmarker och havsstrandängar. Längs kusten finns både lummig innerskärgård och karg ytterskärgård. Landmiljöerna på de större öarna i skärgården består av ett varierat betespräglat kulturlandskap med ekhagmarker omväxlat med såväl hållmarker och enbuskmarker som hedar och strandängar.

NATURVÄRDEN

En lång kontinuitet av brukande och hävd har skapat höga biologiska värden i odlingslandskapet. I de naturliga gräsmarkerna, som inte påverkats av gödsling eller markbearbetning finns de flesta av odlingslandskapets djur- och växtarter. Dessa är beroende av hävd genom bete eller slåtter för att finnas kvar. De naturliga gräsmarkerna är de viktigaste komponenterna för biologisk mångfald i odlingslandskapet.

Området kring Göholm samt Listerby skärgård tillsammans med Tromtö och Almö innehåller landskap och biologiska värden av internationell betydelse. Av särskilt intresse är områdets stora innehåll av gamla, grova eller senvuxna träd, samt förekomsten av jätteträd. Dessa träd innehåller en stor mångfald av skyddsvärda vedinsekter, svampar och lavar. I trakten finns mängder av fynd av rödlistade arter inom flera andra artgrupper.

I nästan hela trakten finns gamla ädellövträd. Det rika växt- och djurlivet är främst kopplat till de äldre träden, samt till övriga värden som den traditionella beteshävden skapat. De välhävdade betesmarkerna och strandängarna, är av stor betydelse för såväl rastande fåglar som häckande sjöfågel och vadare. Lindö udde är en av länets förnämsta lokaler för sträckfågel.

Även öppnare hagmarker finns och liksom ekhagmarkerna hyser de en rik hävdgynnad kärlväxtflora.

Exempel på rödlistade arter i områdets hagmarker är slåttergubbe, stortimjan praktvaxskivling samt flera arter av bastardsvärmare, och i strandängarna arter som rödsäv, liten kärmaskros. och ängsskära. Den senare har en stor förekomst vid Bredasund, och är värdväxt för den mycket sällsynta fjärilen ängsskäreplattmal.

NUVARANDE MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL

Markanvändningen inom trakten är varierad med brukad jordbruksmark och betesmarker. Mindre delar är skog. En del tätbebyggda områden ingår i trakten. Flera formellt skyddade områden finns i trakten som Gö, Listerby skärgård, Almö Vambåsa hagmarker och Tromtö.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Traktens gräsmarker tillhandahåller en mängd viktiga ekosystemtjänster. En av de viktigaste är att de möjliggör en förbättrad pollinering av grödor om de ligger i anslutning till en odlad gröda. Genom ett varierat landskap med många olika typer av miljöer och strukturer såsom bryn, murar, åkerrenar och liknande gynnas artdiversiteten och därmed också en naturlig kontroll av skadedjur.

Gräsmarkerna är också viktiga för produktion av livsmedel som kött och mjölkprodukter, främst genom bete. Naturbetesmarkerna har ofta höga kulturhistoriska värden och ängs- och hagmarksfloran är en del av vårt biologiska kulturarv. Öppna marker bidrar även till rekreationsupplevelser genom dess höga artdiversitet och upplevelsen av ett öppet landskap som uppskattas av många människor. Gräsmarker är följaktligen mångfunktionella, det vill säga de bidrar med många olika ekosystemtjänster.

ÖVERGÅNGSMILJÖER

Övergången mellan jordbruksmark och andra naturtyper såsom skog eller vatten har ofta en stor artrikedom. Särskilt artrika är bryn, övergången från gräsmark till buskar, träd och skog. Det beror dels på att arter från både skogs- och jordbruksmarken kan förekomma där. Här finns också arter som är beroende av flera miljöer under sin livstid. Därtill bildar övergången en specifik miljö och vissa arter finns bara i bryn. Brynen kan också skapa gynnsamt mikroklimat genom att tillgodose både sol och lä-effekter

Dagens landskap innehåller många "nya" typer av gräsmarksbiotoper som vägkanter, järnvägsvallar, kraftledningsgator, flygplatser och golfbanor. Genom att ytterligare utveckla skötseln på större arealer av infrastrukturens biotoper kan dessa miljöer ha en stor utvecklingspotential för biologisk mångfald och grön infrastruktur.

UTMANINGAR

Nedläggning av jordbruk och igenväxning är det största hotet mot gräsmarkerna och innebär stora utmaningar för odlingslandskapets biologiska mångfald, ekosystemtjänster och gröna infrastruktur. Hoten mot den ursprungliga ängs- och hagmarksfloran är främst utebliven hävd, vilket ganska snabbt låter ett fåtal konkurrensstarka växter ta över. Andra hot är gödsling av de öppna markerna vilket snabbt ger en utarmning av floran. Ett fjärde hot är att avstånden mellan välhävdade och ogödslade fodermarker har ökat, vilket kan leda till att populationer av vissa arter blir för små för att på sikt kunna överleva; genutbytet blir obefintligt. Spridningskorridorer som till exempel vägkanter är därför mycket viktiga inslag i landskapet.

I vissa områden kan förekomst av vildsvin vara ett hot mot gräsmarkerna, eftersom de bökar sönder naturbetesmarker och slätterängar med höga floravärden.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

God generell hänsyn i kombination med naturvårdande insatser bör vara vägledande vid åtgärder i värdetrakten. Det är fördelaktigt om alla naturvårdsinsatser, små som stora, görs utifrån gemensamma biologiska prioriteringar eftersom samordning gynnar uppkomsten av positiva effekter på landskapsnivå.

Exempel på åtgärder som ökar arealen av gräsmarker är

- Restaurera betesmarker
- Slå väg- & åkerrenar
- Öppna för nya samarbeten, t ex beta ledningsgator
- Nyskapa (blivande artrika) gräsmarker

Exempel på åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten på gräsmarker är

- Håll efter igenväxningsvegetation
- Ingen tillskottsutfodring
- Styr betestryck genom fällor
- Skapa eller gynna bryn, solvarma gläntor, sandblottor och spara döda träd

Exempel på åtgärder som syftar till att minska avståndet mellan värdefulla gräsmarker är

- Restaurera eller nyskapa gräsmarker belägna inom spridningsavstånd från befintliga gräsmarker
- Sammanbinda gräsmarker i landskapet genom korridorer eller ”naturtypsöar”

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdeaktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iaktas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som hör till gräsmarken ska överleva.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

Artportalen, www.artportalen.se

Bevarandeplan för odlingslandskapet i Blekinge län, Länsstyrelsen Blekinge 1995.

Ängs- och betesmarksinventering. Jordbruksverket 2004. Tillgänglig:

<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>

Blekinges Flora. Fröberg L. 2006. SBF-förlaget, Uppsala.

Plattform för arbetet med grön infrastruktur i Blekinge län, Länsstyrelsen Blekinge 2019.
Rapport 2019:14

Rödlistade arter i Sverige 2020, SLU Artdatabanken 2020. SLU, Uppsala.

Grönstrukturplan för Ronneby kommun, Ronneby kommun 2018.